

УДК 378.091.3:005.336.2

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12\(22\)-1426-1439](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2025-12(22)-1426-1439)

Темченко Володимир Григорович аспірант спеціальності 073 Менеджмент, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, м. Глухів, <https://orcid.org/0009-0009-5388-7905>

Шерудило Андрій Васильович кандидат педагогічних наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту педагогіки і психології, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, м. Глухів, <https://orcid.org/0000-0001-5980-7253>

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ ФАХОВИМ КОЛЕДЖЕМ У СУЧАСНИХ УМОВАХ РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Анотація. У статті здійснено теоретико-методологічний аналіз концептуальних підходів до модернізації системи управління професійним фаховим коледжем у сучасних умовах розвитку освіти. Актуальність дослідження зумовлена трансформаційними процесами в освітній галузі, реформуванням системи фахової передвищої освіти, децентралізацією управління, цифровізацією освітніх процесів і зростанням вимог до якості підготовки конкурентоспроможних фахівців. У цих умовах традиційні управлінські моделі не забезпечують належної гнучкості та результативності, що актуалізує потребу в їх модернізації на основі сучасних наукових підходів.

Метою статті є обґрунтування концептуальних підходів до модернізації системи управління професійним фаховим коледжем та визначення напрямів і механізмів їх практичної реалізації. У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема аналіз і синтез, систематизацію, узагальнення, структурно-логічний та порівняльний аналіз, що дозволило комплексно розглянути проблему модернізації управління закладом фахової передвищої освіти.

У статті обґрунтовано доцільність комплексного застосування системного, процесного, компетентнісного, стратегічного, інноваційного, адаптивного, особистісно орієнтованого та партнерського (стейкхолдерського) підходів до модернізації управління професійним фаховим коледжем. Розкрито їх сутність, управлінський потенціал і роль у підвищенні ефективності управлінської діяльності. Доведено, що інтеграція зазначених підходів забезпечує цілісність, гнучкість, відкритість і результативність системи управління, сприяє підвищенню якості освітньої діяльності та адаптації закладу освіти до змін зовнішнього середовища.

Окрему увагу приділено визначенню напрямів і механізмів модернізації управління професійним фаховим коледжем, серед яких стратегічний розвиток управлінської системи, удосконалення управлінських процесів, розвиток кадрового потенціалу, упровадження інноваційних і цифрових механізмів управління, а також гуманізація управлінської діяльності на засадах особистісно орієнтованого та партнерського підходів. Обґрунтовано практичну значущість результатів дослідження, які можуть бути використані в управлінській діяльності керівників професійних фахових коледжів для підвищення ефективності управління та забезпечення сталого розвитку закладів фахової передвищої освіти.

Ключові слова: система управління, професійний фаховий коледж, модернізація управління, концептуальні підходи, процесний підхід, системний підхід, компетентнісний підхід, інноваційний підхід, адаптивний підхід, якість освіти.

Temchenko Volodymyr Hryhorovych postgraduate student in specialty 073 Management, Oleksandr Dovzhenko Glukhiv National Pedagogical University, Glukhiv, <https://orcid.org/0009-0009-5388-7905>

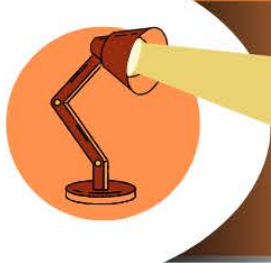
Sherudylo Andriy Vasylovych Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Director of the Educational and Scientific Institute of Pedagogy and Psychology, Oleksandr Dovzhenko Glukhiv National Pedagogical University, Glukhiv, <https://orcid.org/0000-0001-5980-7253>

CONCEPTUAL APPROACHES TO MODERNISING THE MANAGEMENT SYSTEM OF VOCATIONAL COLLEGES IN THE CURRENT CONTEXT OF EDUCATION DEVELOPMENT

Abstract. The article provides a theoretical and methodological analysis of conceptual approaches to modernising the management system of vocational colleges in the current conditions of education development. The relevance of the study is determined by the transformation processes in the education sector, the reform of the system of pre-higher professional education, the decentralisation of management, the digitalisation of educational processes, and the growing demands for the quality of training of competitive specialists. In these conditions, traditional management models do not provide adequate flexibility and effectiveness, which highlights the need for their modernisation based on contemporary scientific approaches.

The purpose of the article is to substantiate conceptual approaches to modernising the management system of a vocational college and to identify directions and mechanisms for their practical implementation. In the course of the research, general scientific and special methods were used, in particular analysis and synthesis,

systematisation, generalisation, structural-logical and comparative analysis, which made it possible to comprehensively consider the problem of modernising the management of a higher vocational education institution.

The article substantiates the expediency of the comprehensive application of systemic, process-based, competency-based, strategic, innovative, adaptive, person-oriented and partnership (stakeholder) approaches to the modernisation of professional college management. Their essence, management potential and role in improving the effectiveness of management activities are revealed. It is proven that the integration of these approaches ensures the integrity, flexibility, openness, and effectiveness of the management system, contributes to improving the quality of educational activities and adapting the educational institution to changes in the external environment.

Particular attention is paid to identifying directions and mechanisms for modernising the management of vocational colleges, including strategic development of the management system, improvement of management processes, development of human resources, introduction of innovative and digital management mechanisms, as well as humanisation of management activities based on a person-oriented and partnership approach. The practical significance of the research results is substantiated, which can be used in the management activities of professional college administrators to improve management efficiency and ensure the sustainable development of higher education institutions.

Keywords: management system, vocational college, management modernisation, conceptual approaches, process approach, systemic approach, competence-based approach, innovative approach, adaptive approach, quality of education.

Постановка проблеми. Освіта традиційно виступає одним із ключових чинників цивілізаційного розвитку та сталого економічного зростання держави, визначаючи інтелектуальний, культурний і соціальний потенціал суспільства.

Від рівня розвитку освітньої галузі значною мірою залежить конкурентоспроможність країни в глобальному просторі, її здатність до інновацій та ефективного реагування на сучасні виклики. Водночас в освітньому секторі України на сьогодні накопичилася низка проблем системного та глобального характеру, які стримують його розвиток і потребують комплексного розв'язання.

Сучасний розвиток системи освіти України відбувається в умовах глибоких соціально-економічних трансформацій, зумовлених процесами європейської інтеграції, децентралізації державного управління, реформування освітньої галузі та динамічними змінами ринку праці.

У цих умовах особливої актуальності набуває проблема модернізації управління закладами фахової передвищої освіти, зокрема професійними фаховими коледжами, які забезпечують підготовку фахівців, затребуваних сучасною економікою та регіональними ринками праці.

Прийняття Закону України «Про фахову передвищу освіту» започаткувало новий етап розвитку відповідного освітнього рівня, що передбачає розширення

автономії закладів освіти, посилення відповідальності за результати освітньої діяльності та запровадження внутрішніх систем забезпечення якості освіти.

Водночас ці процеси актуалізують потребу в переосмисленні традиційних управлінських моделей, які переважно ґрунтувалися на адміністративно-командних засадах і не повною мірою відповідають сучасним викликам.

Особливої значущості проблема модернізації управління професійним фаховим коледжем набуває в контексті децентралізації та фінансової автономії закладів освіти. Керівник коледжу сьогодні змушений ухвалювати стратегічні управлінські рішення в умовах обмежених ресурсів, підвищених вимог з боку держави, роботодавців, здобувачів освіти та суспільства загалом. Це зумовлює необхідність формування нової системи управління, зорієнтованої на стратегічний розвиток, партнерство, інноваційність і якість освітніх послуг.

Євроінтеграційні процеси також висувають нові вимоги до управління закладами фахової передвищої освіти. Орієнтація на європейські освітні стандарти передбачає впровадження прозорих механізмів управління, ефективних систем внутрішнього забезпечення якості освіти, залучення стейкхолдерів до управлінських процесів та розвиток управлінської культури на засадах академічної доброчесності й відповідальності.

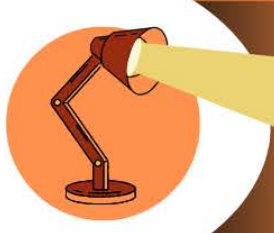
У цьому контексті виявляється низка суперечностей між традиційною практикою управління професійними фаховими коледжами та сучасними вимогами до їх функціонування і розвитку. Зокрема, йдеться про суперечність між зростанням автономії закладів освіти та недостатнім рівнем управлінської готовності керівних кадрів до здійснення стратегічного менеджменту; між потребою в інноваційному розвитку коледжів і збереженням усталених, мало-ефективних управлінських підходів; між запитами ринку праці та реальними можливостями системи управління оперативно реагувати на ці запити.

Таким чином, наукове обґрунтування концептуальних підходів до модернізації системи управління професійним фаховим коледжем є своєчасним і необхідним, оскільки сприяє підвищенню ефективності управлінської діяльності, забезпеченню якості фахової передвищої освіти та адаптації закладів освіти до сучасних соціально-економічних умов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика управління закладами освіти посідає провідне місце в дослідженнях українських і зарубіжних учених. У наукових працях управління закладом освіти розглядається як складна соціально-педагогічна система, що функціонує в умовах постійних змін і потребує науково обґрунтованих управлінських рішень. Значна увага приділяється питанням стратегічного управління, освітнього менеджменту, лідерства та інноваційної діяльності керівників.

Модернізація системи управління професійним фаховим коледжем у сучасних умовах розвитку висвітлена у працях: Б. Андрушківа, І. Беха, В. Бондаря, М. Вебера, Л.Даниленко, Г. Єльнікової, Н. Коломінського, В. Мадзігона, З. Онишківа, Т. Сорочан, Є. Хрикова, та ін.

Вітчизняні дослідники акцентують увагу на необхідності переходу від традиційних адміністративних моделей управління до демократичних, відкритих і компетентнісно орієнтованих. У працях, присвячених управлінню фаховою передвищою освітою, підкреслюється важливість упровадження систем внутрішнього забезпечення якості освіти, розвитку управлінської компетентності керівників і посилення взаємодії з роботодавцями.

Зарубіжні науковці розглядають управління професійними коледжами в контексті теорій освітнього менеджменту, стратегічного планування та стейкхолдерського підходу. У дослідженнях наголошується на ефективності моделей управління, що ґрунтуються на партнерстві, автономії та відповідальності за результати діяльності. Узагальнення зарубіжного досвіду свідчить про доцільність інтеграції системного, процесного та інноваційного підходів до управління освітніми установами.

Водночас аналіз наукових джерел показує, що проблема комплексної модернізації системи управління професійним фаховим коледжем з урахуванням сучасних умов розвитку освіти залишається недостатньо розробленою. Це зумовлює потребу в подальших наукових дослідженнях, спрямованих на обґрунтування концептуальних підходів до оновлення управлінських систем у закладах фахової передвищої освіти.

Мета статті – з'ясувати основні проблеми модернізації управління професійним фаховим коледжем згідно до сучасних вимог освіти.

Виклад основного матеріалу. Теоретико-методологічною основою дослідження проблеми модернізації системи управління професійним фаховим коледжем є сукупність наукових положень теорії управління, освітнього менеджменту, педагогіки, соціології освіти та теорії організацій.

У межах дослідження управління закладом фахової передвищої освіти розглядається як складне багатовимірне явище, що поєднує педагогічні, адміністративні, економічні та соціально-психологічні компоненти.

Методологія дослідження ґрунтується на системному, компетентнісному, процесному, стратегічному, інноваційному, особистісно орієнтованому та партнерському підходах, які в сукупності забезпечують цілісне бачення процесів управління та його модернізації.

Застосування зазначених підходів дозволяє розкрити внутрішню логіку функціонування системи управління професійним фаховим коледжем і визначити шляхи її якісного оновлення в умовах реформування освіти.

У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, зокрема аналіз і синтез, порівняння та узагальнення, систематизацію наукових джерел, нормативно-правових документів, моделювання управлінських процесів і прогнозування результатів модернізації системи управління. Це дало змогу забезпечити наукову обґрунтованість висновків і рекомендацій.

Ключовим поняттям дослідження є «управління», яке в контексті діяльності професійного фахового коледжу розуміється як цілеспрямований, організований

і безперервний процес планування, організації, координації, мотивації та контролю діяльності всіх структурних підрозділів і учасників освітнього процесу з метою досягнення стратегічних і тактичних цілей закладу. Управління в сучасних умовах набуває рис відкритості, гнучкості та орієнтації на результат [1].

Поняття «система управління професійним фаховим коледжем» трактується як цілісна сукупність взаємопов'язаних елементів – суб'єктів і об'єктів управління, організаційної структури, управлінських функцій, методів, механізмів і процесів, які забезпечують ефективне функціонування та розвиток закладу освіти. Система управління є динамічною, відкритою та здатною до саморегуляції й саморозвитку.

Під «модернізацією системи управління» розуміється цілеспрямований процес якісного оновлення управлінських підходів, моделей, структур і технологій відповідно до сучасних соціально-економічних умов, реформ у сфері освіти, потреб ринку праці та очікувань заінтересованих сторін. Модернізація передбачає не лише зміну форм і методів управління, а й трансформацію управлінського мислення та культури [3].

Термін «професійний фаховий коледж» використовується для позначення закладу фахової передвищої освіти, що здійснює підготовку здобувачів освіти за освітньо-професійними програмами, орієнтованими на формування професійних компетентностей, необхідних для успішної діяльності в сучасних умовах ринку праці. Професійний фаховий коледж у цьому контексті розглядається як відкрита соціально-освітня система, інтегрована в регіональний освітній і економічний простір [5].

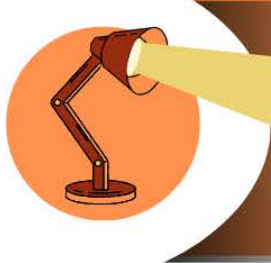
Важливим є поняття «модернізоване управління», яке характеризується орієнтацією на стратегічний розвиток, інноваційність, партнерську взаємодію, автономію та відповідальність за результати освітньої діяльності. Такий тип управління передбачає активне використання сучасних управлінських інструментів, цифрових технологій і механізмів забезпечення якості освіти.

Системний підхід забезпечує розгляд управління професійним фаховим коледжем як цілісної структури, у якій кожен елемент виконує визначену функцію та взаємодіє з іншими елементами. Це дозволяє уникнути фрагментарності управлінських рішень і забезпечити узгодженість дій усіх суб'єктів управління.

Компетентнісний підхід визначає спрямованість управлінської діяльності на розвиток управлінських, професійних і соціальних компетентностей керівників та педагогічних працівників. У сучасних умовах ефективність системи управління значною мірою залежить від рівня управлінської культури та готовності персоналу до змін [2].

Процесний підхід орієнтує на оптимізацію управлінських процесів, підвищення їх прозорості, чіткості та результативності. У межах цього підходу управління розглядається як послідовність взаємопов'язаних процесів, що можуть бути описані, проаналізовані та вдосконалені.

Таким чином, теоретико-методологічні засади дослідження створюють наукове підґрунтя для подальшого аналізу концептуальних підходів до модернізації системи управління професійним фаховим коледжем і обґрунтування напрямів її розвитку в сучасних умовах.

Системний підхід є одним із базових у дослідженні управління закладами освіти, оскільки дає змогу розглядати професійний фаховий коледж як складну відкриту соціально-освітню систему, що функціонує в умовах постійної взаємодії із зовнішнім середовищем. У межах цього підходу управління трактується не як сукупність розрізнених управлінських дій, а як цілісний, логічно впорядкований процес, спрямований на досягнення стратегічних цілей розвитку закладу [5].

Застосування системного підходу передбачає аналіз структури управління коледжем, визначення функцій і повноважень суб'єктів управління, виявлення взаємозв'язків між структурними підрозділами, а також узгодження управлінських рішень на різних рівнях – стратегічному, тактичному й оперативному. Особливого значення в цьому контексті набуває координація діяльності адміністрації, педагогічного колективу, методичних служб та органів громадського самоврядування.

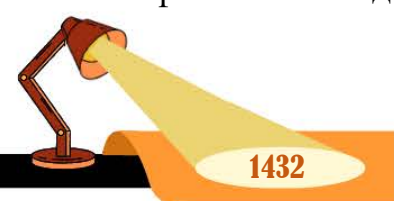
У сучасних умовах системний підхід дозволяє забезпечити баланс між автономією структурних підрозділів коледжу та єдністю управлінської політики. Умовні результати управлінських аудитів, проведених у низці професійних фахових коледжів, свідчать, що системна інтеграція управлінських процесів сприяє підвищенню ефективності використання фінансових і кадрових ресурсів, зниженню дублювання функцій та підвищенню відповідальності за результати діяльності.

Отже, системний підхід створює методологічне підґрунтя для формування модернізованої моделі управління професійним фаховим коледжем, яка характеризується цілісністю, узгодженістю та орієнтацією на розвиток.

Компетентнісний підхід у сучасній теорії та практиці освітнього менеджменту набуває особливої актуальності у зв'язку з розширенням автономії закладів освіти та зростанням відповідальності керівників за результати освітньої діяльності. У межах цього підходу ключовим чинником ефективності управління визнається рівень сформованості управлінських, професійних і соціальних компетентностей керівних і педагогічних кадрів.

Застосування компетентнісного підходу передбачає переорієнтацію управлінської діяльності з виконання адміністративних функцій на розвиток людського потенціалу закладу освіти. Особливої уваги набувають такі управлінські компетентності, як стратегічне мислення, лідерство, комунікація, управління змінами, здатність до прийняття обґрунтованих рішень і використання сучасних інформаційно-цифрових технологій.

У межах компетентнісного підходу модернізація управління професійним фаховим коледжем передбачає створення умов для безперервного професійного

розвитку управлінського персоналу, впровадження системи внутрішнього підвищення кваліфікації, наставництва, самоосвіти та оцінювання рівня сформованості управлінських компетентностей. Це сприяє підвищенню якості управлінських рішень і загальної результативності діяльності закладу.

Керівник професійного фахового коледжу в сучасних умовах має володіти не лише адміністративними знаннями, а й компетентностями у сфері стратегічного планування, фінансового менеджменту, управління персоналом, комунікації, проектної діяльності та цифрових технологій. Компетентнісний підхід орієнтує систему управління на безперервний професійний розвиток управлінських кадрів, формування управлінської культури та лідерських якостей.

Реалізація компетентнісного підходу в управлінні професійним фаховим коледжем передбачає:

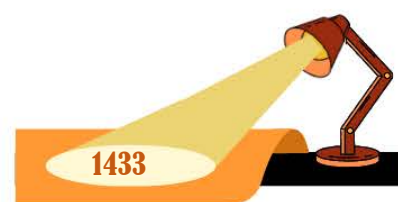
- 1) упровадження програм підвищення кваліфікації керівників і педагогічних працівників;
- 2) створення умов для професійного зростання та саморозвитку персоналу;
- 3) оцінювання ефективності управлінської діяльності на основі результатів, а не лише процесів.

За узагальненими даними внутрішніх моніторингів, у коледжах, де системно впроваджується компетентнісний підхід до управління, спостерігається підвищення рівня мотивації педагогічних працівників, покращення психологічного клімату в колективі та зростання якості освітніх послуг. Таким чином, компетентнісний підхід сприяє формуванню кадрового потенціалу, здатного забезпечити сталий розвиток закладу освіти.

Процесний підхід у модернізації системи управління професійним фаховим коледжем зосереджується на впорядкуванні та оптимізації управлінських процесів і процедур. Управління в цьому контексті розглядається як сукупність взаємопов'язаних процесів, кожен із яких має чітко визначені цілі, ресурси, виконавців і очікувані результати.

Запровадження процесного підходу дозволяє підвищити прозорість управлінської діяльності, зменшити рівень формалізму та бюрократичного навантаження, а також забезпечити ефективний контроль за виконанням управлінських рішень. Особливо важливим є застосування процесного підходу в управлінні якістю освіти, кадровій політиці, фінансово-економічній діяльності та організації внутрішніх комунікацій.

У межах процесного підходу доцільним є використання елементів менеджменту якості, зокрема циклу безперервного вдосконалення (Plan–Do–Check–Act), який дозволяє системно аналізувати результати діяльності та коригувати управлінські дії. У практиці окремих професійних фахових коледжів упровадження процесного підходу сприяло підвищенню оперативності ухвалення рішень і зростанню довіри з боку учасників освітнього процесу.

Отже, процесний підхід виступає ефективним інструментом модернізації управління, орієнтованим на результативність, прозорість і якість управлінської діяльності.

Стратегічний підхід у модернізації системи управління професійним фаховим коледжем ґрунтується на довгостроковому прогнозуванні розвитку закладу освіти, визначенні його місії, візії та стратегічних цілей з урахуванням потреб суспільства, регіону та ринку праці. В умовах реформування професійної фахової освіти стратегічний підхід виступає методологічною основою забезпечення сталого розвитку та конкурентоспроможності коледжу [4].

Застосування стратегічного підходу передбачає системний аналіз зовнішнього й внутрішнього середовища закладу освіти, визначення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз, а також формування стратегічних пріоритетів розвитку. Особливого значення набуває узгодження стратегічних цілей управління з державними освітніми пріоритетами, регіональними програмами розвитку та запитамі роботодавців.

У межах стратегічного підходу модернізація управління професійним фаховим коледжем реалізується через розроблення та впровадження стратегії розвитку закладу, стратегічних планів, програм і проєктів, спрямованих на підвищення якості освітньої діяльності, розвиток кадрового потенціалу, удосконалення матеріально-технічної бази та впровадження інновацій. При цьому управлінська діяльність набуває цілеспрямованого, прогнозованого й результатоорієнтованого характеру.

Стратегічний підхід також передбачає залучення педагогічних працівників і стейкхолдерів до процесу стратегічного планування, що сприяє формуванню спільної відповідальності за результати діяльності закладу освіти та підвищенню ефективності управлінських рішень. Важливим елементом реалізації стратегічного підходу є моніторинг виконання стратегічних цілей і коригування управлінських дій відповідно до змін освітнього середовища.

Отже, стратегічний підхід забезпечує цілісне бачення розвитку професійного фахового коледжу, сприяє підвищенню ефективності системи управління та створює умови для його стабільного функціонування й розвитку в сучасних умовах трансформації освіти.

Інноваційний підхід у системі управління професійним фаховим коледжем спрямований на впровадження нових управлінських технологій, моделей і механізмів, що відповідають сучасним тенденціям розвитку освіти та вимогам ринку праці. Модернізація управління в цьому контексті розглядається як безперервний процес оновлення змісту, форм і методів управлінської діяльності [3].

Застосування інноваційного підходу передбачає активне використання цифрових технологій, автоматизованих систем управління, електронного документообігу, аналітичних інструментів моніторингу якості освітньої діяльності. Це забезпечує підвищення оперативності управлінських рішень, прозорості управлінських процесів та ефективності внутрішньої комунікації в коледжі.

Важливим аспектом інноваційного підходу є формування інноваційної культури управління, що ґрунтується на відкритості до змін, підтримці ініціативності педагогічних працівників, готовності до експериментальної діяльності та партнерської взаємодії з роботодавцями й іншими стейкхолдерами. Така культура сприяє створенню конкурентоспроможного освітнього середовища та підвищенню іміджу професійного фахового коледжу.

Таким чином, інноваційний підхід виступає важливим чинником модернізації управління, забезпечуючи динамічний розвиток професійного фахового коледжу та його відповідність сучасним викликам освітнього простору.

Адаптивний підхід у модернізації системи управління професійним фаховим коледжем зумовлений необхідністю оперативного реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища закладу освіти. У сучасних умовах нестабільності, трансформації освітньої політики та соціально-економічних викликів здатність управлінської системи до адаптації стає ключовим показником її ефективності.

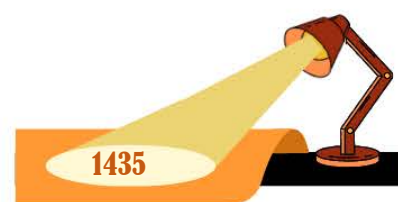
Реалізація адаптивного підходу передбачає гнучкість управлінських структур, варіативність управлінських рішень і децентралізацію повноважень. Управління професійним фаховим коледжем у цьому контексті орієнтується на прогнозування змін, своєчасне коригування стратегічних і тактичних цілей, а також урахування потреб здобувачів освіти, педагогічних працівників і роботодавців.

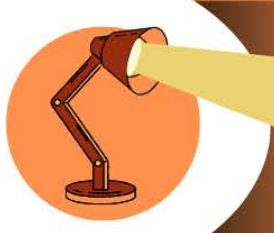
Адаптивний підхід також сприяє розвитку механізмів зворотного зв'язку, моніторингу результатів управлінської діяльності та використанню даних для прийняття управлінських рішень. Це дозволяє підвищити стійкість системи управління та забезпечити її відповідність сучасним вимогам розвитку професійної фахової освіти.

Отже, адаптивний підхід забезпечує гнучкість і динамічність управління професійним фаховим коледжем, створюючи умови для ефективного функціонування закладу освіти в умовах постійних змін.

Особистісно орієнтований підхід у модернізації системи управління професійним фаховим коледжем ґрунтується на визнанні особистості ключовою цінністю освітнього процесу та управлінської діяльності. У сучасних умовах розвитку освіти ефективність управління закладом значною мірою визначається здатністю керівництва враховувати індивідуальні потреби, можливості, професійні інтереси та мотивацію педагогічних працівників і здобувачів освіти [1].

Реалізація особистісно орієнтованого підходу передбачає переорієнтацію управлінської діяльності з авторитарних та адміністративно-розпорядчих моделей на партнерську взаємодію, підтримку ініціативності та створення умов для самореалізації учасників освітнього процесу. Управління в цьому контексті набуває гуманістичного характеру, спрямованого на розвиток особистісного й професійного потенціалу кожного члена колективу.

У межах особистісно орієнтованого підходу модернізація управління професійним фаховим коледжем передбачає впровадження демократичних принципів управління, розвиток корпоративної культури, формування сприятливого психологічного клімату та забезпечення ефективної комунікації між суб'єктами управління. Важливим є створення умов для професійного зростання педагогічних працівників, підтримки їх творчої діяльності та підвищення рівня мотивації до інновацій.

Особистісно орієнтований підхід також сприяє підвищенню відповідальності учасників освітнього процесу за результати діяльності закладу освіти, розвитку суб'єктності та залученості до прийняття управлінських рішень. Це, у свою чергу, позитивно впливає на якість освітньої діяльності та ефективність функціонування професійного фахового коледжу.

Отже, особистісно орієнтований підхід виступає важливою складовою модернізації системи управління професійним фаховим коледжем, забезпечуючи гуманізацію управлінської діяльності, розвиток людського потенціалу та створення умов для сталого розвитку закладу освіти.

Партнерський (стейкхолдерський) підхід у модернізації системи управління професійним фаховим коледжем ґрунтується на ідеї широкої взаємодії закладу освіти з усіма зацікавленими сторонами, які впливають на його діяльність або зазнають впливу результатів цієї діяльності. У сучасних умовах розвитку освіти ефективне управління професійним фаховим коледжем неможливе без налагодження сталих партнерських відносин із роботодавцями, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, закладами освіти, здобувачами освіти та їхніми батьками.

Реалізація партнерського підходу передбачає перехід від замкненої моделі управління до відкритої, орієнтованої на взаємодію, співпрацю та спільну відповідальність за результати освітньої діяльності. Залучення стейкхолдерів до процесів стратегічного планування, ухвалення управлінських рішень, оновлення змісту освіти та оцінювання якості освітньої діяльності сприяє підвищенню її практичної спрямованості та відповідності вимогам ринку праці.

У межах партнерського (стейкхолдерського) підходу модернізація управління професійним фаховим коледжем реалізується через розвиток соціального партнерства, створення дорадчих органів, укладання договорів про співпрацю, спільну реалізацію освітніх і проектних ініціатив, організацію дуальної форми здобуття освіти. Це забезпечує інтеграцію закладу освіти в соціально-економічний простір регіону та сприяє підвищенню його конкурентоспроможності.

Важливим аспектом партнерського підходу є формування механізмів зворотного зв'язку зі стейкхолдерами, що дозволяє враховувати їхні потреби й очікування під час модернізації управлінської діяльності. Така взаємодія сприяє підвищенню прозорості управління, довіри до закладу освіти та ефективності управлінських рішень.

Отже, партнерський (стейкхолдерський) підхід виступає важливим чинником модернізації системи управління професійним фаховим коледжем, забезпечуючи відкритість, соціальну відповідальність і узгодженість діяльності закладу освіти з потребами суспільства та ринку праці.

Модернізація системи управління професійним фаховим коледжем у сучасних умовах розвитку освіти потребує комплексного підходу, що передбачає визначення ключових напрямів і впровадження ефективних механізмів управлінських змін. Реалізація концептуальних підходів до управління можлива лише за умови їх практичного втілення в управлінській діяльності закладу освіти [4].

Одним із пріоритетних напрямів модернізації є стратегічний розвиток системи управління, що передбачає розроблення та впровадження стратегії розвитку професійного фахового коледжу, визначення стратегічних цілей і пріоритетів, узгоджених із державними освітніми політиками, регіональними потребами та вимогами ринку праці. Механізмами реалізації цього напрямку виступають стратегічне планування, SWOT-аналіз, програмно-цільове управління, моніторинг досягнення стратегічних результатів.

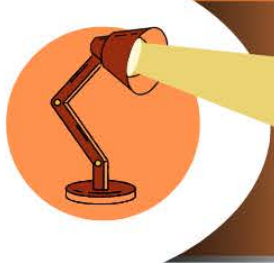
Важливим напрямом є удосконалення управлінських процесів на засадах процесного та системного підходів. Це передбачає оптимізацію організаційної структури управління, чітке регламентування управлінських процедур, розподіл повноважень і відповідальності між суб'єктами управління. До основних механізмів належать моделювання управлінських процесів, впровадження систем внутрішнього контролю якості, використання показників результативності управлінської діяльності.

Наступним напрямом модернізації є розвиток кадрового потенціалу управління, орієнтований на формування управлінських і професійних компетентностей керівників та педагогічних працівників. Реалізація цього напрямку забезпечується через механізми безперервного професійного розвитку, підвищення кваліфікації, наставництва, самоосвіти, а також оцінювання рівня сформованості управлінських компетентностей.

Особливого значення набуває впровадження інноваційних та цифрових механізмів управління, що сприяють підвищенню ефективності, прозорості та оперативності управлінських рішень. До таких механізмів належать електронний документообіг, автоматизовані системи управління, цифрові платформи для комунікації та моніторингу освітньої діяльності, використання аналітичних інструментів для підтримки управлінських рішень.

Окремим напрямом модернізації управління є гуманізація управлінської діяльності на засадах особистісно орієнтованого та партнерського підходів. Це передбачає створення сприятливого психологічного клімату в колективі, розвиток корпоративної культури, залучення педагогічних працівників і стейкхолдерів до ухвалення управлінських рішень. Механізмами реалізації виступають розвиток внутрішніх і зовнішніх комунікацій, соціальне партнерство, дорадчі органи, зворотний зв'язок із роботодавцями та здобувачами освіти.

Таким чином, напрями та механізми модернізації управління професійним фаховим коледжем мають комплексний і взаємопов'язаний характер. Їх цілеспрямована реалізація забезпечує підвищення ефективності системи управління, якості освітньої діяльності та сталий розвиток закладу освіти в умовах сучасних викликів.

Висновки. У сучасних умовах розвитку освіти модернізація системи управління професійним фаховим коледжем постає як об'єктивна необхідність, зумовлена реформуванням освітньої галузі, децентралізацією управління, цифровізацією освітніх процесів і зростанням вимог до якості підготовки фахівців. Традиційні управлінські моделі не повною мірою відповідають цим викликам, що актуалізує потребу в оновленні управління на основі науково обґрунтованих концептуальних підходів.

У результаті дослідження обґрунтовано доцільність комплексного застосування системного, процесного, компетентнісного, стратегічного, інноваційного, адаптивного, особистісно орієнтованого та партнерського (стейкхолдерського) підходів до модернізації управління професійним фаховим коледжем. Доведено, що системний підхід забезпечує цілісність і узгодженість управлінської діяльності, а процесний – оптимізацію управлінських процесів, підвищення їх прозорості та результативності.

Встановлено, що компетентнісний підхід орієнтує управління на розвиток управлінських і професійних компетентностей керівників та педагогічних працівників, що є ключовою умовою підвищення якості управлінських рішень. Стратегічний підхід формує довгострокове бачення розвитку закладу освіти та сприяє узгодженню його діяльності з потребами суспільства й ринку праці. Інноваційний підхід забезпечує впровадження сучасних управлінських технологій і цифрових інструментів, а адаптивний – гнучкість управлінської системи та її здатність оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Обґрунтовано, що особистісно орієнтований та партнерський (стейкхолдерський) підходи сприяють гуманізації управлінської діяльності, розвитку корпоративної культури, залученню стейкхолдерів до управління та підвищенню соціальної відповідальності закладу освіти. Їх реалізація створює умови для формування довіри, партнерства й спільної відповідальності за результати освітньої діяльності.

Визначено основні напрями та механізми модернізації управління професійним фаховим коледжем, зокрема стратегічний розвиток управлінської системи, удосконалення управлінських процесів, розвиток кадрового потенціалу, впровадження інноваційних і цифрових механізмів управління, а також гуманізацію управлінської діяльності. Доведено, що їх комплексна та узгоджена реалізація забезпечує підвищення ефективності системи управління, якості освітньої діяльності та сталий розвиток закладу фахової передвищої освіти.

Перспективи подальших наукових досліджень вбачаються в розробленні та апробації практичних моделей і інструментів впровадження окреслених концеп-

туальних підходів у діяльність професійних фахових коледжів з урахуванням регіональних особливостей та умов функціонування закладів освіти.

Література:

1. Бучинська Т. В. Формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів засобом соціально-психологічного тренінгу [Електронний ресурс] / Т. В. Бучинська, С. Є. Шумська // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». 2012. С. 26–28. Режим доступу: https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/13947/1/формування_комунікативної_компетентності_майбутніх_менеджерів_засобом_соціально-психологічного_тренінгу.pdf.
2. Ковальчук І. В. Комунікативна компетентність як соціально-психологічний феномен [Електронний ресурс] / І. В. Ковальчук // Наукові записки. Серія «Психологія і педагогіка». 2010. Вип. 15. С. 103–110. Режим доступу: <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/9517/1/Komunikatyvna.pdf>.
3. Менеджмент організацій і адміністрування: навч. посіб. / за ред. С. К. Харічкової, Г. А. Дорошук. Одеса, 2015. 400 с.
4. Темченко В. Г. Проблеми та перспективи впровадження проектного менеджменту в управління професійними фаховими коледжами [Електронний ресурс] / В. Г. Темченко, А. В. Шерудило // Успіхи і досягнення у науці (Серія «Право», Серія «Освіта», Серія «Управління та адміністрування», Серія «Соціальні та поведінкові науки»). 2025. № 9(19). С. 870–881. Режим доступу: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/29337>.
5. Шевчук В. М. Комунікативна компетентність майбутніх менеджерів [Електронний ресурс] / В. М. Шевчук, О. М. Чернобаб // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Психологія. 2017. Вип. 56. С. 284–291. Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-in/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=VKhnpu_psykhol_2017_56_26.

References:

1. Buchynska, T. V., & Shumska, S. Ye. (2012). *Formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnix menedzheriv zasobom sotsialno-psykholohichnoho treninhu* [Formation of communicative competence of future managers by means of socio-psychological training]. *Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnolohii Universytetu "Ukraina"*, 26–28. Retrieved from https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/13947/1/formuvannia_komunikatyvnoi_kompetentnosti_maibutnix_menedzheriv_zasobom_sotsialno-psykholohichnoho%20treninhu.pdf [in Ukrainian].
2. Kovalchuk, I. V. (2010). *Komunikatyvna kompetentnist yak sotsialno-psykholohichniy fenomen* [Communicative competence as a socio-psychological phenomenon]. *Naukovi zapysky. Seriiia "Psykhologhiia i pedahohika"*, 15, 103–110. Retrieved from <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/9517/1/Komunikatyvna.pdf> [in Ukrainian].
3. Kharichkova H.A. & Doroshuk S.K. (2015). *Menedzhment orhanizatsii i administruvannia* [Organizational Management and Administration]. Odessa [in Ukrainian].
4. Temchenko, V. H., & Sherudylo, A. V. (2025). *Problemy ta perspektyvy vprovadzhennia proiektnoho menedzhmentu v upravlinnia profesiinymy fakhovymy koledzhamy* [Problems and prospects of project management implementation in the management of professional pre-higher education colleges]. *Uspikhy i dosiahnennia u nauksi (Seriiia "Pravo", "Osvita", "Upravlinnia ta administruvannia", "Sotsialni ta povedinkovi nauky")*, 9 (19), 870–881. Retrieved from <http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/29337> [in Ukrainian].
5. Shevchuk, V. M., & Chornobab, O. M. (2017). *Komunikatyvna kompetentnist maibutnix menedzheriv* [Communicative competence of future managers]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody. Psykhologhiia*, 56, 284–291. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-in/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN [in Ukrainian].

